СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 146. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25. червня, 1928. VOL. XXXVI. No. 146. Jersey City, N. J., Monday, June 25, 1928. THREE CENTS.

ПАРТІЯ СМИТА ЗРОСТАЄ

НА ПЕРЕДОДНІ ОТВОРЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ ДЕЛЕҐАТІВ ЗА СМИТОМ.

ГЮСТОН, Тексас, 22. червня. — Хоча демократична конвенція починається тут аж у вівторок, делеґатів уже зїхалася велика сила. Досі серед них бушували аґітатори ріжних кандидатів менчости, тоді як аґітації за Ал. Смитом, найповажнійшим кандидатом, майже не було видно.

Доперва нині стали прихильники Смита давати відпір противникам Смитової кандидатури. Наперед появилися заява приятелів Смита, що Смит не буде закривати свого становища в прогибіційній справі, але виступить з публичною заявою про неї. Він на конвенцію їхати не збирається, але хтось в його імени сю заяву прочитає.

Як тільки прихильники Смита почали аґітацію, сейчас стало зростати число його прихильників; ріжні нерішені ще делеґації стали за ним заявлятися. За один день мав він зискати в сей спосіб 21 до 40 делеґатів. З тої причини прихильники Смита кажуть, що вони потрафлять переперти номінацію Смита вже при першім голосованню.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ЛІНЧІВНИКІВ МУРИНА В ГЮСТОНІ.

АРЕШТОВАНО 6 ЛЮДИЙ, ЯКІ САМІ МАЛИ ПРИЗНАТИСЯ ДО УЧАСТИ В САМОСУДІ.

ГЮСТОН, Тексас, 22. червня. — Перед велику лаву стейтового суду поставлено нині 6 людий, які самі мали признатися в розмовах з приватними людьми, що вони брали участь у лінчу Мурина Роберта Повела, котрого білі витягнули раненого зі шпиталя та повісили під мостом.

Один з них признався до участи в лінчу навіть перед поліцією. Всіх їх арештовано, з виїмком одного.

Зізнання про сей лінч дають дальші докази дикости лінчівників. Кажуть, що як Павела завішено перший раз, шнур зірвався і він живий ще впав у воду. Та завзяті лінчівники виняли його з води та повісили в друге.

СМЕРТЬ ПОЧТОВОГО ЛЕТУНА.

ЛІТАК ПО УПАДКУ НА ЗЕМЛЮ ПІДСКОЧИВ 20 СТІП.

ЕМПОРІЯ, Канзас, 22. червня. — Через страшну бурю злетів на землю почтовий літак з летуном Вейном Невилем з Даласа. Було се коло 4. години рано. Літак упав на пасовиско одного фармера та підскочив ще 20 стіп. Коли фармер прибіг до горіючого літака, щоби гасити огонь, летун уже був неживий.

ПРОГИБІЦІЙНІ АҐЕНТИ МАЛИ ДІСТАТИ ХАБАРІВ НА 100,000 ДОЛЯРІВ.

ШИКАҐО, 22. червня. — Федеральна прокураторія каже, що вона попала на докази, що громада федеральних прогибіційних аґентів змовилася зі шайкою бутлеґерів, щоби ломити прогибіційний закон.

У справу має бути вмішаних 30 урядників. Пустили вони між людий за 100,000 долярів ґальонів горівки. Бутлеґери мали заплатити урядникам хабарів на суму 100,000 долярів.

БИТВА МІЖ ВІЙСКАМИ И ПОВСТАНЦЯМИ В МЕКСИКО.

МЕКСИКО, 22. червня. — Місцева ґазета Ексельзіор подає, що коло міста Ґвадаляхари розіґралася в середу велика битва між повстанцями та федеральними війсками. В битві мало згинути 10 жовнірів та 22 повстанців. У війску було 30 ранених.

У битві було жовнірів 300, повстанців 400. Повстанцями проводив один католицький священик. Богато повстанців взято в полон. Провідники втекли.

ВИТРЕВАЛІ ТАНЦЮРИСТИ ВИКЛИКУЮТЬ ПОДИВ У ЛІКАРІВ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — У танцюристичних перегонах у Медисон Сквер Ґардені, в яких ходить о надгороду в сумі 5,000 долярів, в 13. день лишилося ще на сали 13 пар. Танцюють вони, як досі, так, що по кождій годині танців мають чверть години відпочинку.

Проти перегонів уже даються чути протести громадянства. Дехто вже навіть питався прокураторії, чи не можнаби їх судом здержати. Прокуратор Пекора заявив був, що можнаби се зробити тільки тоді, якби хтось з приватних людий рішився на процес проти сих перегонів.

У 13. день перегонів лікарі переглядали всіх учасників танцю та ствердили на своє диво, що покищо вони всі находяться при доброму здоровлю. Лікарі, однак, не крили, що дальші танці легко можуть відбитися зле на їх серцях, а декотрі лікарі припускали, що людина, наслухавшися через два тижні тої самої музики, може легко збожеволіти.

Сі остороги не мали ніякого впливу на танцюристів. Декотрі з них так змучені, що їх партнери мусять будити їх підчас танцю, копаючи в ногу.

СМЕРТЬ СЛІПОГО ПИСЬМЕННИКА.

КЕЙМБРИДЖ, Месечузетс, 22. червня. — Нині помер тут у своїм домі відомий в Америці письменник Вилієм Бенджемин Кинг, котрий писав під псевдонімом Бейзил Кинг.

Був він колись проповідником, поки не осліп. Шукаючи за способом зарібку, він навчився писати на машині та став писати повісти, які принесли йому славу й прожиток.

Найбільше відомим його твором є „Ді Іннер Шрайн".

МАХОРОЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ У 5-РІЧНОМУ ПЛЯНІ.

Комісія Промпляну ВРНГ розглянула пятирічні перспективи розвитку укр. махорочної промисловости. Нині Укрмахортрест обєднує всю велику державну махорочну промисловість за винятком кремінчуцької місцевої фабрики, що має бути приєднана до складу тресту на протязі найближчого часу.

Крім державної махорочної промисловости на Україні є кустарно-промислова, що її питома вага з року в рік зменшується.

За пляном махорочне виробництво на Україні має збільшитись наприкінці пятиріччя на 37.4%, себто досягне 2,400 тисяч скриньок. Питома вага українського махорочного виробництва в загально-союзному досягає нині 50% і на такому рівні залишається на протязі цього пятиріччя. Зокрема в наступному році виробництво махорки збільшилося на 6% і досягне 1,800 тис. скриньок.

На капітальні роботи передбачається витратити на протязі пятиріччя 2,400,000 карб.

Виробництво кустарно-промислової кооперації в наступному році зменшиться до 200,000 скриньок, себто на 75,-000 скриньок і на протязі всього пятиріччя його питома вага в українському виробництві залишається незмінною.

Число робітників на фабриках майже стабілізується, проте продуктивність праці має підвищатись на 20% і зарплата на 8%. Починаючи з 29—30 року на фабриках запроваджуватиметься 7-мигодинний робочий день, в першу чергу на прилуській махорочній фабриці.

Собівартість махорки наприкінці цього періоду здешевиться на 30%, відпускні ціни лише на 15%. Комісія Промпляну ухвалила стабілізувати відпускні ціни махорки в наступному році на досягнутому рівні.

ПОШИРЕННЯ АВТО-СПОЛУЧЕНЬ НА УКРАЇНІ.

В цьому році значно поширюється сітка авто-сполучень на Україні. Буде введено 30 нових ліній, що збільшить загальний розмір авто-сполучень на цілу тисячу кільометрів.

За пятирічним пляном, що його накреслив Укрумт, передбачається збільшити сітку авто-сполучень на Україні на 6,000 кільометрів. Таким чином кількість ліній буде збільшена до 300 проти 30, що їх маємо по сьогоднішний день.

700,000 КАРБ. НА ПЕРЕБУДОВУ СОЛЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ.

ВРНГ асигнує в цьому році в рахунок капітального будівництва майбутнього року 700,000 карб. на перебудову соляної копальні ч. 1. Укрсільтресту.

Одночасно ВРНГ асигнувала також додатково 84,000 карб. на ремонтну конструкцію київських дріджевих заводів та броварень.

В ЕТНОГРАФІЧНІЙ КОМІСІЇ.

Етноґрафічна комісія УАН, що останнього часу багато поширила свою діяльність, цими днями перейшла до нового, просторнішого приміщення. Тепер вона міститься на вул. Короленка.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ТОВАРИСТВО.

При київській філії українського науково-технічного товариства зорганізовано хемічно-технольоґічну секцію, яка має на меті: вивчити хемічну промисловість УСРР, всіляко допомагади роботі членів товариства й популяризувати серед людности хемічно-технічне знання. Секція має притягти до роботи широкі кола робітників технічно-хемічної промисловости і мусить стати осередком наукової хемічно-технольоґічної роботи. Найблизчого часу секція улаштовує цикль прилюдних лекцій на популярні і спеціяльно наукові теми. Крім того секція має орґанізувати спеціяльні курси для хеміків-технольоґів, складати підручники й книжки з ріжних галузей технічної промисловости і скликати наради та консультації в цій справі, то-що. Секція має орґанізувати також спеціяльну бібліотеку і складати бібліоґрафічний покажчик спеціяльної книжкової і журнальної літератури, що є по ріжних бібліотеках Київа. Секція матиме свій друкований орґан.

ЗАКОВАНИХ ҐІМНАЗИСТІВ ВІДСТАВЛЕНО ДО ПЕРЕМИШЛЯ.

Від 3. травня ц. р. сидять у яворівській тюрмі чотири ґімназисти семої кляси української ґімназії в Яворові. Яворівський суд і поліція не мають ніяких доказів на їх вину, тільки— ведуть слідство. І так яворівський суд вислав акти арештованих до Перемишля, а Перемишль зажадав нового слідства — й арештованих. І справді 13. травня сковано тих чотирох студентів і під сильною жандармською ескортою відставлено до Перемишля. Ще другої днини їхнього арешту знято з них знимки — наче зі злочинців. Цікаво, як довго думають вести слідство і як довго думають держати дітей без вини у тюрмі?

БІЛОРУСЬКИЙ ПРОЦЕС І УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

Монструальний процес проти членів Білоруської Громади й нечуваний присуд відбився голосним гомоном в цілому українському громадянстві. Засуд 37 білоруських громадян на 209 років і 4 білоруських послів на 48 років осуджує ціла українська преса без огляду на напрямок з цілою рішучістю, вважаючи його ганьбою польського судівництва. Одночасно переводиться анальоґію до відносин, які панують на українських землях.

ПОЛЬОВІ РОБОТИ ҐЕОЛЬОҐІЧНОГО КАБІНЕТУ.

Цього літа ґеольоґічний кабінет УАН провадитиме такі польові роботи:

Акад. П. А. Тутківський розбитиме палеонтольоґічні розкопини третинної фавни ссавців біля села Гребінники на Херсонщині.

Гірний інж. Полонський має досліди ознаки копальних пустель в крейдяних мертелях району ст. Амвросіївка (Сталінської округи).

Гірний інж. П. І. Василенко досліджуватиме родовища бурштинів Криворіжської округи та манґанові рудники Нікопільського району, тієйж округи.

Цими роботами наступного літа польова праця кабінету буде обмежена через брак більших асигнувань.

НУЖДА ПО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ СЕЛАХ.

Елементарні нещастя і голодний передновок викликали по селах страхітливі настрої. Селяне не бачать виходу із ситуації і висказ свому положенню дають на численних вічах, котрі відбуваються в краю. Селяне одним голосом домагаються помочі, бо коли так далі піде, село почне вигибати. Озиваються теж голоси, щоби вільно було виїздити за границю за заробітками. Польський уряд обіцяв, що правда, прийти в поміч знищеним повінню місцевостям в цей спосіб, що звідтам будуть могли виїхати на сезонові роботи до Німеччини. Але мало з тої обіцянки лишилося. Позволено виїхати всего около 3,000 селян в той час, коли з решти Польщі виїде понад 50,000. Ця вістка вплинула пригноблююче на населення знищених повітів.

ЧЕРГОВІ АРЕШТОВАННЯ.

Польська преса розписалася знову про нову „шпигуньску аферу", цим разом знову у Східній Галичині. Преса подає численні назвиска арештованих, а між ними інж. Володимира Чуловського з Чорткова і двох учителів, Антона й Петра Гайовських. В подробицях про арештовання інж. Чоловського подають, що при його арештуванню в поїзді він мав викинути крізь вікно пачку паперів, між якими знайшла поліція „компромітуючі" документи. В звязку з цією справою переведено численні ревізії на провінції й у Львові. В Скалі арештовані: Петро і Микола Мартюк, Григорій Дзісяк, Артим Ґелетюк, Вол. Модний, Лев Прокопович і Стефа Букачевська.

Найближчі дні покажуть, на скільки в цім ґаласі польської преси є правди.

БАНДИТИЗМ БЕЗ КІНЦЯ.

Недалеко Луцька трох замаскованих бандитів напало на автобус і казали пасажирам, під загрозою револьверів, лягти животом на дорогу. Тоді поклали їм на плечі капелюхи, заявивши, що це пекольні машини. 14 осіб лежало в остраху і дало себе спокійно ограбити.

В околиці Сарн поліція звела бій з бандитами, що віддавна гуляли на наших землях; один з них, Різюк, мадярський циган, застрілився. Земюк убитий, а Скульницький, що втік із львівської вязниці, зловлений.

На стації Пісочна трох бандитів, що їхали в поїзді, залякали револьверами подорожніх, але налякані появою... кондуктора вискочили у Бильчій Волиці та втікли до ліса з невеличкою добичею.

У Рогатині поліція зловила небезпечного бандита з Кракова, Макулу.

Поліція відкрила винуватця страшного злочину в Угнові, де вбили купця Ганса, його жінку та дитину; є це професійний місцевий бандит Кшачковський.

У Череві, у Сокальщині, селянин Горбатий із двома товаришами убив на весіллі в суперечці свого знайомого Федевича.

Із арештів у Белзі втікло двох бандитів, Мартинюк і Сухий, що втікали вже пятикратно.

У Сокальщині зловили чотирох бандитів, що вбили польового Андрущака.

40,000 ХОРВАТІВ ЖДАЛО НА ДОМОВИНИ ЗАБИТИХ ПОСЛІВ

ВСІ ВУЛИЦІ ПЕРЕПОВНЕНІ НАСЕЛЕННЄМ, ЩО ЗБІГЛОСЯ ВІДДАТИ ПОШАНУ НЕЩАСНИМ ЖЕРТВАМ. — СЕЛЯНИ ПРОХОДЯТЬ ПОПРИ ДОМОВИНИ ЯК ДЕНЬ ТАК НІЧ. — ЧОТИРОХ ЗАБИТО, 62 РАНЕНО, А 180 АРЕШТОВАНО.

ЗАГРЕБ, Хорватія, 22. червня. — 40,000 Хорватів зійшлося сегодня на зелізничім дворці, щоби бачити, як будуть виносити тіла Павла Радіча і д-ра Базарічека, котрих забито в югославянськім парляменті. Тіла перевезено до кватири Хорватської Селянської Партії. Маси народа, головно селян, що їхалися зі всіх сторін Хорватії, проходять попри домовини і прощаються зі своїми оборонцями.

В місті на разі спокійно, але не знати, що буде далі. Всі в жалобі, бо попри двох забитих послів, забито в самім Загребі при демонстрації чотирох Хорватів, а 62 тяжко ранено. До того головний провідник селянської партії і найбільш популярна в Хорватії фіґура, Стефан Радіч, смертельно хорий. Готов не видужати з нанесеної йому рани.

На загал думають, що принаймні тепер буде спокій, бо таке є бажане вдови по Павлі Радічі, котра заявила, що пролята кров повинна бути останною жертвою в остаточнім замиренню синів одного народа і одної держави. Такої самої думки має бути і ранений Стефан Радіч. Король знова видав маніфест, в якім взиває до спокою і заявляє, що спокій мусить бути задержаний за всяку ціну, а заразом задоволити бажання широких народніх мас.

В цілій Югославії заведено дуже остру цензуру. Не пускають ніяких вістей до чужих країв, а рівнож не дозволяють писати по часописях про властиві події, які намагаються затушувати. Це одначе Хорватів тільки роздражнює. Яка є ненависть до Сербів, видно по тім, що коли приїхала до Загребу депутація від ради міста Білгороду, щоби взяти участь в похороні забитих, її не допущено до домовин.

ДРУГИЙ РАЗ ЗІЙШЛИСЯ З НОБІЛЕ.

АЛЕ ПРО АМУНДСЕНА НЕМА ВІСТКИ. — НІ ПРО ДРУГИХ ЧЛЕНІВ ЕКСПЕДИЦІЇ НОБІЛЕ.

КІНҐС БЕЙ, Шпіцберґен, 22. червня. — Майор Маддалена відвідав ґенерала Нобіле вдруге та скинув з аероплину повно ріжних артикулів, що облегшать експедиції побут на ледах доти, аж приїде совітський корабель до ломання ледів, що їх забере на сушу.

Майор Маддалена і другі норвезькі та шведські летуни розвідали великі простори, але не натрапили ніде на слід по дальших членах виправи Нобіле. Ні не можна було попасти на слід, що сталося з славним дослідником Амундсеном, що полетів ратувати Нобіле. Потішаються тільки тим, що Амундсен добре визнається в обставинах і він певно перебуває десь на ледах або в якійсь закутині.

ВЕЛИКА ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ШТОКГОЛЬМ, 22. червня. — На стації біля Болнар случилася над раном зелізнича катастрофа, яка належить до найгірших в історії шведських зелізниць. Експресовий поїзд наїхав на машину, що була вислана йому до помочі, а наслідком зударення 14 осіб згинуло на місці, а 50 зістало тяжко раненими.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ ВІДРОЧЕНИЙ.

ТАК ЗАРЯДИВ ПРЕЗИДЕНТ. НЕСПОДІВАНКА ДЛЯ ВСІХ ПОСЛІВ.

ВАРШАВА, 22. червня. — Коли в польськім соймі і сенаті як найкраще радили, принесено зарядження президента, яким відрочено сойм до осені зглядно зими.

Уряд вже більше не потребував сойму, бо дістав те, чого йому треба було, себто буджетову ухвалу і закон про амнестію політичних вязнів.

Розвязанне те було великою несподіванкою для всіх послів.

КУЛЬМІНАЦІЙНИЙ ПУНКТ В ПРОЦЕСІ ШАХТЯРІВ.

МОСКВА, 22. червня. — Прокуратор Кириленко намагався розвести сегодня цілий образ змови саботажників, що взялися нищити вуглеву промисловість, щоби в той спосіб приспішити конець совітам. Проти Рабіковича, що був президентом Донецької Технічної Ради і головою саботажної акції, поставлено прокуратором головного інжиніра Матофа, який широко зізнавав про саботажі, якої керуючий центр мав бути в Москві, звідки Рабінович побирав гроші. Матоф розповідав про все, починаючи від перших кроків саботажі, коли то зачали приходити з заграниці перші субсидії від бувших вуґільних власників. Рабінович прислухувався і робив собі записки. Рабіновича жде вже певна смерть, але він не думає зійти зі сцени без порахунку. Він ще буде пробувати боронитися. Мимо тих важних зізнань, всі присутні мали враження, що все те натягнене і підмовлене. Видно, що розправа спеціяльно заарранжована чекою і прокуратором.

МУСОЛІНІ ЗА СОЦІЯЛЬНИМ МИРОМ.

РИМ, 22. червня. — Премієр Муссоліні говорив на конґресі фашистських промисловців про мир в індустрії. Він каже, що по політичних борбах і політичнім замиренню повстане замирене соціяльне. Він заявив, що положене робітника мусить поліпшитися та що це розуміють і промисловці. Клясова боротьба осягнула вже свої вершини. По останнім британським вуглевім страйку, в Европі притихло. Для робітників ще ситуація погана, бо не можна підвисшити заробітної платні, але відносини змінляться. Це лежить навіть в інтересі самих промисловців. Уряд на разі занятий головно приверненням до порядку фінансів та зменшенням податків. Фашисти, каже Муссоліні, вже знесли на один біліон податків.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЦЕРКВА ПЕРЕД УСТУПСТВОМ У МЕКСИКУ

В американських ґазетах від кількох уже днів курсують ріжні чутки про наближаюче закінчення непорозуміння між стейтом, а церквою в Мексику. Мовляв, справа порозуміння вже посунулася так далеко, що аж римський папа дістав уже проєкт порозуміння та що він в недовзі в сій справі видасть остаточне рішення, яке й буде обовязувати римських епископів Мексика.

Непорозуміння між церквою Риму та урядом Мексика тягнеться вже не від нині. Заострилося воно послідними часами, коли теперішний революційний уряд Мексика став виконувати постанови мексиканського закона про розібранне великих церковних маєтків. Коли епископи підняли крик проти сього забирання земських маєтків, немовби їм діялося якесь релігійне переслідуванне, тоді уряд витягнув проти римської церкви старі вже постанови мексиканської конституції, після котрих священики в Мексику мають бути мексиканські горожани. Хоча другі церкви мусіли приноровитися до сих постанов конституції, католицькі епископи стали ремствувати, що тут переслідується тільки римо-католицьку церкву. Коли уряд не запротестував, епископи заявили, що вони перестануть давати вірним релігійні потіхи.

Церква пішла на страйк. Священики перестали правити богослуження, сповідати, причащати, давати послідні тайни. Епископи сподівалися великого обурення серед населення. Думали, що населенне, в своїм обуренню, кинеться на уряд та рознесе його на шкамаття.

Так уже бувало в других краях у давнійші віки. Не один король мусів поцілувати стопи папі, коли на нього кинулося його піддані. Але се було ще в середні віки. Нині сі віки минули вже давно. Навіть темне мексиканське населенне, держане віками в темноті мексиканськими епископами, не дасться підюдити на виступ протя уряду за те, що епископи забороняють правити богослуження. Знав се добре уряд.

Мексиканський народ не йшов на богослуження, але бизнес робив. Орав землю, торгував, урядував, писав, читав, думав, співав. Не давали послідних тайн, але люди мерли. Не хрестили, але діти родилися. Стала римська церква тратити богато вірних на користь других церков, які відразу погодилися зі судьбою та законами краю.

Нині Рим трубить на відворот, застаявляє мексиканських епископів годитися. Епископи ще опираються в своїм завзяттю. Але остаточно й вони будуть заставлені уступити. Як уступив Рим, мусять уступити й вони.

МОДЕРНІ ЛАВРСЬКІ „УБОГІЇ КАЛІКИ"

Київські печери з давних давен опікувалися всілякими старцями, каліками, немічними та нещасними. Не бракувало і пройдисвітів, які придурюючись каліками випрошували в побожних прочан тяжко зароблені копійки, голосно викрикуючи за те імена померших родичів та бажаючи довгого віку живим. Дійсних нещасних між тими старцями було мало, а більше фаховців, себто знавців свого жебрацького діла, як сиділи під лаврськими мурами і однаково дивилися на всіх. Після „трудового" дня старці йшли до шинків та вертепів Подолу та инших передмість Київа і гучно пропивали вижебраний заробіток. Там, за чаркою горівки, вони так само голосили, так само плакали над людською долею, і коли прочанин чув таке, то відходячи вже чув „шум архангелових крил". Йому здавалося, що кінець світа прийде ще тієї ночи.

Сліпці були добрими психольоґами і знали, як вплинути на тих простих прочан, що йшли пішки на прощу по триста-чотириста миль. Ці немічні хижаки виманювали своїм нудним голосінням, більше ніж самі ченці, творячи їм тим робом неабияку конкуренцію. Головним „співом" тих жебраків був „Страшний Суд" та „Кінець світа". Летіли „страшні" слова на голови прочан, всиляючи в них страх перед нелюдською карою та вічними муками в пеклі,

„Ой когда конець віка іскон-
[чається,
„Ой тоді страшний суд при-
[ближається,

ріжуть повітря хрипкі після вчорашньої пиятики голоси,—

„Ой восплачмо ми всі, воз-
[ридаймо,
„А на безсмертний час роз-
[мишляймо

падає на простоволосі голови чоловіків та заплакані старечі, зорані зморшками лиця.

І не одному з прочан крутиться в голові від страху перед невідомим, про яке накракали їм пройдисвіти.

* * *

Оте дідівське кракання можна добачити ледви не на кождім кроці в нашому громадському життю: чи на вічу чи на мітінгу, чи читаючи наші часописи, все одне і те саме голосіння і кракання. Куди не обернутися, а все чути кант про „Страшний Суд", про той кінець, що приходить українській нації. Але того голосіння вже не розносять звичайні сліпці, а жебраки вищого маштабу, які не задоволяються лірою та копійками прочан. Вони не ласки просять у людей, а вимагають почестей і влади. Колишні лаврські сліпці та пройдисвіти, хоч і задурювали мозок людям, то тільки для того, щоб вимантити копійку, а до думок прочан їм було байдуже. Старіж-політики окрім копійки хочуть мати ще й владу над народом, щоб затроювати народню душу та національну гідність і свідомість.

Їм не цікаво підняти національну гордість, витягти народ зі зневіри; вони далі пхають нарід до рабства, забиваючи в нім всяке почуття гордости і самоповаги.

„Ти немічний, ти нездатний, український народе", верещать вони на своїх лірах, просякнутих смородом шинку та брехень. „Ти не годен піднятися з темноти сам, тебе піднимуть Анґлійці, Поляки, Москалі, а ти сам ніщо, пропаще зілля в високому бурянї". — Таке виписують, а дядьки-прочане слухають цих лірників—ще й кидають центи на їхнє „убогеє каліцтво".

* * *

„Ти сила, український народе, і краса! Тільки чинним будь. А тоді власними силами зметеш ворогів своїх з своєї окраденої землі, без помочи чужинців, так само, як це Ти зробив в 1917 і 1918 роках, коли Ти сказав, що хочеш бути хазяїном на власній землі" — так повинен говорити дійсний український патріот, справжній син свого народа, що чує в собі національну силу і гордість. До 1917 року не знав Українець хто він, а вожди наші, перестрашені революційним розмахом, загубили тоді голови. Тепер Український Народ вже себе добре пізнав, набирає отже сили, дужчає, росте і недалекий вже час, коли він скаже „зась" всім зайдам-окупантам. Старцівлірників, підлаврських пройдисвітів він більш слухати не буде, а співатимуть йому кобзарі, подібні до тих, що співали за Богдана Хмельницького про нашу славу та діла козачі і розбуджували тоді приспану національну силу і гордість українську.

Василь Бобрів.

ЗРАЗКОВА ПРИЯЗНЬ

Як Чехи відносяться до Поляків.

Поляки живуть з Чехами в приязні, так само Чехи з Поляками. Ця приязнь подиктована зглядами вищого інтересу, — політичного. А всеж таки... Всеж таки ця „приязнь" дає багато до думання. Подібно як у Французів так і в Чехів появляються час до часу голоси крайньо обидливі для польської нації, на які мусить реаґувати з обуренням польська преса.

Ось останній краківський „Курієр Ілюстр. Щоденний" з пятниці, 25-го травня, приносить з нескриваною гореччу кілька квіток, що виросли на ґрунті чеської „приязні й братерства". Такі слова „Курієра":

„Один з учасників зїзду культурно-освітних робітників з Чехословаччини до Польщі (1—6 квітня ц. р.), денникар Ріса Косар ділиться з читачами соціялістичного „Дельніцкого Деніка" своїми враженнями з побуту в Польщі, та пише м. и.:

„Найбільш рухливе варшавське життя скупчується тільки на декількох вулицях. Це є головно **біржі любови** (всі підчеркнення „Курієра"), що урядують весь день на Маршалківській вулиці та на Новому Світі. **Польський експортовий білянс багато зискав би, якщо можна булоб наказати експорт цього краму, а про недостачу його певно не треба буде боятися.** Польща має **багато гарних жінок"**.

„Цим оклевечуванням на гурт польської жінки пан Косар стає гідно при боці „ввічливого" для Польщі Француза Еveгоена. Про перебування володаря Афґаністану в Польші висказується чеський денникар в той спосіб:

„Польща приготовлюється на достойне привітання афґаністанського короля, що обїздить Европу, робить довги та розділює честолюбим особнякам ріжні екзотичні титули та відзначення. **Поляки полюють на одно й друге.** Робити довги буде Аманулягові мабуть важко в Польщі, бо **браття Поляки самі є задовжені, аж мило"**.

„Які думки насовуються представникові „братнього" чеського народу на вид памяток з часів колишньої річипосполитої?"

„Коли дивимося на цих мертвих свідків середньовічча — мимоволі опановує бистрого глядача почування, що так як **колись, так і в нинішній демократичній Польщі є щось гнило слабке".**

„Дуже цікавим є уступ, в якому автор нарисовує питомі ціхи польського характеру:

„Назверх роблять Поляки враження милих та чесних людей. Коли говорите з ними, ніколи не знаєте, про що вони думають. Щирість є для них неначе цілком невідомим поняттям".

Таких виїмків та коментарів повна стаття краківського „Курієра Іл.". Треба собі усвідомити силу морального удару, щоби зрозуміти всю гореч наведеної статті. Не все з неї ми навели для прикладу, як безоглядно відноситься чеська преса до Поляків. Стрічаємо там виїмки ще з инших чеських публікацій, осуди яких Поляки діймаючо відчувають. Так н. пр. чеський соц.-дем. часопис „Дух Часу" з 15-го квітня ц. р. помістив статтю під наголовком: **„Поляки, мовляв, не буди завошивлені підчас війни".** В тій статті, як подає „Курієр Іл.", написано м. и.:

„Про це може видати осуд найкраще той, хто був кілька літ на фронті, або перебував на території, де живуть Поляки. Всюди там зявлялися воші й то не тільки в одежині бідноти, але й під шовком ріжних елеґантів"...

Дальше пише „Курієр" про повість відомої чеської авторки **Тільсової** п. н. „Галди". В повісті змальоване життя шахтярів в остравсько-корвінському басейні:

„Говорячи про польських робітників — наводить „Курієр Іл." — авторка раз-у-раз називає їх „неробами", „завошивленою скотиною" і т. п. В одному місці Тільсова говорить навіть дослівно: „Поляки зжеруть навіть воші"...

Досить! Читаєш цей голос польської патріотичної преси, нудний він і дивоглядний. Чехи описують з насолодою все вище наведене, але, ради Бога, яка насолода польській пресі все оце повторювати?..

Дивне й характеристичне!

(„Новий Час").

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. П., Филаделфія, Па. В першу чергу не можна відповідати місяць пізніше, а треба це робити зараз, бо справа тратить на актуальности і ніхто її кромі безпосередно інтересованих не памятає. Вже з того огляду містити не можемо. Зате можете написати про справу загально, не звязуючи з минулою подією. Пишіть приміром про те, чи ялося виступати Українцям на московських чи польських концертах.

В звязку з тим подаємо, що ми одержали витинки з филаделфійських ґазет з противної сторони, де було зазначено, що це буде український танець.

П. Р., Ню Йорк, Н. Й. Про нюйорське віче вже були дописи і нема потреби щераз переповідати одне і те саме. Ваші уваги слушні, але чому Ви боїтеся підписатися своїм іменем? Правди нема потреби лякатися.

Ю. Л., Рачестер, Н. Й. Вольному воля. Хочете жити в несвідомости і рабстві далі, можете. Та десятки тисяч читачів хочуть світла і поступу. Для них саме пишемо.

Др. Остан Грицай (Відень).

У СТОЛІТТЯ НАРОДИН ГЕНРІКА ІБЗЕНА

(1828—1928).

„Треба нам ще багато напрацюватися, поки зможемо сказати про себе, що ми дійшли до справжньої свободи. Треба, щоб висший, благородний дух двигнув наше державне життя, нашу владу, наше народнє заступництво і нашу пресу на вершини досконалости. При тім я не думаю про родову аристократію або грошеву, про духову висшість мужів науки, або якогось таланту. Я думаю **про шляхотність характеру, шляхотність волі і шляхотність думання. Це одно, що всилі визволити нас у повні".**

Генрік Ібзен,
(у промові до робітників у Дронтгайм, 14. червня 1885 р.).

І.

Роковинні свята, призначені памяти великих людей в усіх областях культурної творчости людства, цікаві й важні для кождого з нас тим, що вони розкривають перед нами шляхи, якими пройшов розвиток творчої думки в найважніших ділянках людської праці. Вони пригадують нам за кожним разом, що новітній поступ і новітні культурні досягнення — це не щось випадкове й ніякий дарунок ласкавого неба. Це конечні висліди невтомимої і доцільної праці довгих століть, доверщеної з одної сторони ґеніяльними одиницями, а з другої твердими руками широких робучих гуртів, що епохальні замисли великих одиниць помагають переводити в діло й роблять його доступними для міліонів. І якої народности ті творчі одиниці й не булиб та до якої епохи вони й не належалиб, кожний з них заслугує на нашу увагу, бо кожному з них ми завдячуємо ту або иншу культурну дорогоцінність, культурний скарб, необхідно звязаний з висшими вимогами та потребами людини. Невже нпр. моглиб ми собі уявити сьогодня наше національне іствування без творів Шевченка, Франка та инших наших великих письменників? А також само важко нам уявити собі розвиток уселюдського поступу без творів тих славних письменників, яким дане було добути значіння світової міри і поширити вплив своєї діяльности й поза межі своєї ближчої батьківщини. До таких вибранців судьби належить і норвежський поет та драматург **Генрік Ібзен,** століття народин якого обходив увесь культурний світ дня 20. марта ц. р.

Він прийшов на світ в малім норвежськім містечку Скієн **(Skien)** як син заможного купця, людини значної як своїм майном так і становищем у громадському життю тої закутини. Але коли в нашого поета було вісім років, батько збанкротував, і родині довелося жити в дуже скрутних матеріяльних обставинах. Цю нечайну зміну життєвих умовин відчув малий Генрік незвичайно болючо; вона розбудила в його вразливій души гостре почуття залежности людини від принаґідних ударів судьби й потреби боротьби з життям, а з тим навчила його вже з малку дивитися критичним оком на світ і людей. І таким критиком людського життя лишився Ібзен напродовж усеї своєї творчости аж до смерти. Шкільну освіту побирав він спершу як ученик реальної школи, але що матеріяльних умов до правильної науки в нього не було, то він, маючи 16 років, став практикантом в аптиці, в маленькім містечку Ґрімстад (Grimstad), і заробляючи так на хліб, учився пильно ночами, щоб, як казав, „дійти таким робом до найвисшого й найсовершеннішого з усього, що відноситься до величі й самосвідомости духа". Як бачимо — ціль молодого Ібзена дуже висока, й стремить він до неї з усім завзяттям своєї волі. Так студіює він не тільки до ґімназійного іспиту зрілости (тзв. матури), але й дещо в области медицини, а попри те „краде з краденого часу" по кілька хвилин для першої творчої праці, яка зазначувалася вже тоді цінними поетичними і драматичними спробами. На особлившу увагу заслугує між ними передовсім перша драма Ібзена, „Катиліна" **(1848),** знаменна тим, що тут наш двайцятьлітній поет ставляє героєм славного ворохобника з часів старого Риму (63 р. перед Хр.) ватажком великої соціяльної революції, речником кривджених широких мас народу у протиставленню до гнилих і злодійських верхів, хоч звичайно історичний погляд на ворохобню Катиліни багато инший і більш відемний. Та хоч і дещо видеалізувана (підкрашена) постать злочинного, але дуже спосібного і відважного до геройства Катиліни в Ібзена, то молоденький поет усетаки виявив тут, як кажеться, „львину лабу" великого таланту тай неаби якої моральної відваги, бо таким незвичайним підходом до тої теми задокументував зараз з початком своєї творчости гострий розділ між поглядами своїми і поглядами правовірного загалу. Римські історики, а за ними й новітні, добачували в Катиліні головним чином страшливого розпустника й горлоріза, який, знайшовшися над берегом пропасти, злочинним переворотом усього суспільного ладу намагається спасати себе від оконечної руїни й шибениці. Значить, уся вина за нечувано ворохобний замисл Катиліни падалаб так виключно на нього самого. Инакше по думці Ібзена. Він намічує передовсім гнилу суспільну почву, на якій виплоджуються типи в роді Катиліни. Наголошує гостро руйнуючий уплив зіпсутого окруження на людину й шукає так жерел її провини головно в зовнішних передумовах життя. Так уже тут зазначується лінія **реформаторського стремління** молодого поета, його нахил до критики суспільних обставин з думкою обнови житя загалу й одиниці.

Але реформувати суспільність і вчити її відвертатися від протоптаних шляхів закріпленої звичаєм буденщини, не так то легко, особливо молодому поетові, стоячому в життю так хитко й непевно, як стояв тоді Ібзен. Він перепав при матуральнім іспиті і поступити на університет не зміг, через що й вигляди на здобуття якогось певного становища в життю відсунулися покищо в далеку далеч. Практичної науки в аптиці Ібзен не продовжував теж. Він звернув усі свої сили на письменницьку творчість, але тут спершу не обійшлося й без гірких розчарувань. „Катиліна", хоч дуже талановитий твір, не подобався тодішній норвежській публиці. Вузькозорі плоскодоби по норвежським провінціям стали лаяти молодого революціонера за його надто сміливі думки. Драма не діждалася на ніякій сцені виставлення, а примірників книжки розпродано всього 45, після чого Ібзен продав решту примірників за песі гроші як макулятуру. Тоді він жив у Крістіянії — столиці Норвеґії, що зоветься тепер **Озльо Oslo —** живлячись цілими місяцями кавою і хлібом. Та на перекір важким матеріяльним обставинам життя Ібзен іде твердо вибраним собою шляхом „до найвисшого й найсовершеннішого". З кількома ідейними товаришами та при їх матеріяльній допомозі засновує він вільнодумний журнал **„Муж",** де поміщує ряд статей в революційнім дусі, з метою „револьтувати ôспалу суспільність". Тут доторкає він, покищо теоретично, питань суспільного характеру: вартість звичаєвих правд і догм; відношення партійної більшости до меншости; управнення авторітету громади у відношенню до безпартійної одиниці — словом, Ібзен розчищує основи нашого життя з погляду на найважніші його проблєми. Але попри журналістичну діяльність не забуває він теж про своє властиве завдання — поетичну творчість, а саме про драму. Великою допомогою було йому в цім напрямі те, що в р. 1851 став Ібзен завдяки увазі, яку звернув на нього славний норвежський скрипак **Оле Буль,** драматурґом „Національного Театру", заснованого Булем в місті Берґен, а після його розвалу артистичним директором театру в Кристіянії (1857). В тім часі написав він ряд драм з минулого Норвеґії — найкрасша **„Войовники на Гельґаляндї"** (1858) — помітних повним життя відтворенням лицарської бувальщини далекої півночі, а попри те чудно гарними малюнками **жіночих постатей,** яким Ібзен тепер і пізнїше завдячує львину часть своєї европейської слави. Вершиною тої першої драматичної творчости була велика історична драма **„Претенденти до престола" (1864),** величава картина боротьби за владу між двома норвежськими суперниками з XIII в., королем Гаконом і герцоґом Скулє. В особі Гакона розмальовує Ібзен з захоплюючим майстерством людину, перепоєну вщерть непохитною вірою у своє покликання та у святість свойого змагання; могутню людину чину, героя, знаючого в кожній хвилі свою ціль та засоби здобуття її. Затеж герцоґ Скулє тут — це чоловік, в якого життева сила й воля надгризена червом вічного сумніву. І показує нам так великий поет, що в боротьбі за який небудь престол у життю перемагає з правила й мусить перемогти той, хто скріплений вірою в себе прямує з непохитною енерґією до своєї мети, не оглядається ні на затії ворогів, ні не слухаючи трівожних голосінь омертвлюючої зневіри в себе. Важна з того часу є теж штука „Комедія любови", де Ібзен доторкає питання відношення між чоловіком і жінкою, а саме з погляду на степень життєтворчости любовного почування у звичаєвім супружу, підданого тут в особі геройки Сванґільди гострій критиці.

Та хоч і значного розголосу добув Ібзен тими своїми першими творами, то його матеріяльне положення не покрасшало, а навпаки, погіршилося, бо тоді він одружився — з Зузаною Торезен — а становище суспільности до нього стало дуже вороже. Його твори вважалися зза вольнодумства проголошених в них думок розсадниками шкідливого неморального духа, особливож з погляду на критичний підхід поета до поневолення людської індивідуальности в путах звичаєвого подружа. Такий мотив зазначується вже у відношенню Даґни до Зіґурда. („Войовники на Ґельґаляндї"), Марґіти до Бенгта („Свято на Сольгавґу" та у відношенню Сванґільди до її партнера.

Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СИРОТИНЕЦЬ НА ВАКАЦІЯХ.

Щось притихло з жертвами на Сиротинець У. Н. Союза. Так горяче взялися ми до корисної справи, а прийшло літо — замовкли. Ніби з літом Українці померли, або нагло десь виїхали з Америки, або, крий Боже, посунули спасати італійських дослідників під північним бігуном. Тай справді, чому й літом мусить чоловік думати про якийсь захист, коли в літі кожний кущик ночувати пустить. Виїхав собі десь у гори тай живе на здоровлячко. Сонечко припікає, кров приємно по жилах лоскоче, а дощ піде... Та хиба то зима чи осінь? Піде тай перестане, а сонечко гарненько обсушить. Що там думати за якийсь сиротинець? Хиба потреб більше нема? А сироти, старість? Коли будуть сироти, то тоді і подумаємо, ми не з панського роду, наші сироти можуть і холодними і обдертими побігати. А їсти? В Америці найдуться люди, що кинуть якого сухарика. Хиба-ж дитині багато треба?

Старість теж не страшна. Живуть же на Баврі! Хиба один, чи два?

Тепер же хай і Сиротинець спочине, на те вакейшен. Усі тепер спочивають.

Ми говорити та починати уміємо, а почавши, до кінця вести вже нам трудненько, а разом з тим на Жидів показуємо: які то вони, мовляв, розумні. Скілько шпиталів та всяких інчих благодійних установ мають!

Так, мають! І матимуть, бо нема у них вакейшен для жертв для своїх сиріт та убогих. Вони усе памятають на свій обовязок і не роблять ріжниці між зимою і літом.

Коли зачалася збірка на Сиротинець, піднялося щось у мене в души і так ґарно стало. Думав, наші люди беруться до дійсної роботи, але запал неначе хто вкрав, а Сиротинець мусить і собі їхати на вакейшен.

Ні, не так воно повинно бути. Сиротинець потрібний, всі признали, а коли потрібний, то потрібно давати жертви і бодай раз довести почате до належного кінця.

Союзовець.

КОЛИ НАЙКРАЩЕ КУПАТИСЯ.

Купання в ріці або в морі належить до найбільших приємностей теплих днів. Але не слід забувати, що купання має теж небезпеки й усе треба вживати купелі обережно. Є незвичайно сильні й здорові люде, яким купання взагалі нічого не зашкодить, щоби й не знати як довго купалися. Але більшости людей купіль може не принести хісна, коли не поступати згідно з деякими правилами. Їм купіль може тоді навіть зашкодити. Лікарі поручають якнайвідповіднійшу пору для купелі 11. год. передполуднем. Тоді температура тіла, після ранішнього зменшення, осягнула нормальну висоту, а також температура воздуха доволі огріта (на це треба уважати в холодні дні), а тіло в той час покріпилось, бо тоді жолудок стравив зовсім. Багато можна почути, що найздоровше купатися рано, але це неправда. Хто купається раненько, ще перед сніданком, ще не чується вповні на силах, крім того може вже й до води зробив добрий кусень дороги, з порожним жолудком, тож і тому є ослаблений, а ранішний холод не відчувається надто, хіба лише в дуже гарячі дні. Як довго оставати у воді, це кождий найкраще пізнає по собі самім. Коли вже пізнав, як довго треба йому купатися, хай не дасться перемовити сильнійшим товаришам, щоби довше оставати у воді. Пять хвиль купелі не повинні нікому пошкодити. Пересічне число купання є: 15 до 20 хвиль, а довше як пів години оставати в воді можуть лише дуже сильні люде. Инші, замісць відсвіжитися, після за довгої купелі, почуваються змученими. Ніхто не повинен денно купатися більше як раз. Дітям дуже добре є „талапатися" у плиткій воді. Колиж бродять у воді глибше як по пупець, то довша купіль може їм зашкодити.

РОСІЙСЬКА ШПІОНАЖА В АВСТРІЇ.

Російський ґенеральний штаб умів в послідних роках перед війною обсадити своїми шпіонами всі важні місця території австро-угорської монархії. Здається, набрав практики з російсько-японської війни, підчас якої японський ґенеральний штаб докладно знав положення російської армії та всі її пляни. Не диво, бо Японці мали знаменито зорґанізовану шпіонажу.

Отже й Москалі прийшли до голови по розум і переконалися, що за мало мати великий матеріял в людях, так як це власне у них було. Хто має добре технічно виеквіпсвану армію, той скорше побідить, мимо цього, що чисельно є слабшим від ворога. Це власне доказали Японці. Вести війну, не маючи доброї шпіонажі, річ безвиглядна на всякий успіх.

Звісна є історія австрійського полковника Редля, який продав Москалям плян твердині Перемишля та часть мобілізаційних плянів. Але ще багато цікавіщих історій російської шпіонажі не вийшло на світло денне. Аж тепер поволі виходить на яву богато такого, що прямо збуджує подив.

Про одну з таких цікавих історій оповідає мадярський письменник барон Людвик Дочі, який в час війни був секційним шефом в міністерстві заграничних справ у Відни.

Три місяці по вибуху війни, це є в листопаді 1914 р. запросив барона Дочі знаний князь Льоніай до себе, на замок. Радо приняв Дочі те запрошення, перебувши тяжку хоробу, бо якраз потребував виїхати на село. І так одного листопадового дня поїхав на зомок Льоніая.

По щирім привітанню настала мовчанка. Господар старався піддержувати розмову, та гість всеж таки зауважав, що його приятелі якісь не свої. Особливо завважав це у княгині; знав її як жінку живого темпераменту, але в цій хвилі вона інакше заховувалась. Щось мусіло в родині статися. Питався отже про причину того дивного настрою. Та відповідь була очевидно вимівкою. Напружений настрій і дальше опановував присутніх. Та вкінці Льоніай не видержав:

„Чому не маємо сказати нашому старому приятелеві всеї правди? Знаємо, що вміє мовчати". І зачав оповідати, що власне перед кількома днями у них сталося.

„Ми власне обідали, я з княгинею та наш священик, освічений чоловік, Альзазан. Нагло хтось сильно загримав у двері їдальні. Двері отворяються, а на порозі стоять пять офіцирів під проводом майора, який держав в руці револьвер, звернений в сторону священика. Вмить окружили офіцири крісло, на якім сидів священик.

„Коли порушишся, зараз застрілю! Руки вгору!" — крикнув майор. Священик зблід як стіна й трясся цілим тілом. Послухав приказу.

Майор витягнув аркущ паперу й прочитав розказ:

„На поручення военного прокуратора в Будапешті арештую вас".

Офіцири відводять священика. Князь і княгиня не знали, що з ним діється. Перестрашений князь питає майора, що то має значити, бо він може дати священикові як найкраще свідоцтво. Заки прийшов на його замок, був священиком на замку одного ґрафа. Майор сміявся, а по хвилі додав, що мнимий священик є небезпечним шпіоном — офіциром російського ґенерального штабу, який виконував тяжку шпіонську службу.

За два дні покликано всіх жителів замку на допит до дивізійного суду в Будалешті. В помешканню священика найдено шифровані нотатки та пляни. Слідство виказало, що священик нарочно вибрав замковий спокій в аристократичній родині, щоби в той спосіб лекше скритися перед всяким підозрінням. Військовий суд засудив його на кару смерти через розстріляння. Екзекуцію виконано.

„А тепер вже не беремо собі жадного священика. Мали того одного аж по вуха" — закінчив своє оповідання князь Льоніай.

МИТИСЯ ЗАБОРОНЕНО!

У Танґутів (нарід, що жиє в Тибеті) є закон, який забороняє молодим дівчатам мити лице і руки водою. Вони можуть лише натиратися оливою. Той дивний закон каже, що колиб дівчата все милися, то шкіра їх рук і лиця виніжнила би і вибіліла би. Це є небажане, бо така краска занадто манила би мужчин. Зате натирання є корисне, бо підчас морозу не допускає до мерзнення шкіри.

МІКІСПОРТ, ПА.

Товариство Запорожська Січ, відділ 132 У. Н. Союза, на минувших звичайних місячних зборах було запрошене і рішилось взяти участь у посвяченню прапора Братства св. І. Хрестителя, приналежного до „Соєдинення".

Посвячення відбудеться дня 8. липня, тож проситься наших членів прибути того дня до ґалі під церквою, в 10. годині рано, звідки разом підемо в параді до церкви. 146

Гр. Куніцький, предс.

РОМ, Н. Й.

Відділ 121 У. Н. Союза повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, щоби зійшлися всі як один, на день 4-го липня, то є на 4th OF JULY, на ґалю церковну, точно в годині 10. рано в справі посвячення прапорів відділу.

Запрошується також всі відділи з околиці Ром, Н. Й., Ютика, Н. Й., Геркімер, Н. Й. і Літлефолс, до як найчисленнійшої участи в посвяченню Прапорів. Дякуємо згори за прибутте. 146

Михаїл Павелко, предс.
Семеон Сверeдюк, кас.
Василь Чуйко, секр.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(141)

„Крім того в тій же постанові сказано, що „позаяк начальник Київської військової Округи Оберучев уже не в перший раз іде проти інтересів українського війська, батальонний комітет цілком приєднується до постанови Всеукраїнської Ради Військових Депутатів і рішуче заявляє, що жадних наказів Оберучева він, без згоди на це Ґенерального Комітету виконувати не буде, а також приєднує свій голос до вимог своїх товаришів про негайне звільнення Оберучева з посади начальника військової округи".

„Таким чином, з цієї постанови видно (винних в складенню її я віддаю до військового суду*), що українські частини, розташовані в межах Київської військової округи, не бажають виконувати моїх наказів без згоди на те Ґенерального Комітету, і я не маю сили примусити виконувати їх, бо всякі заходи, направлені для примушення виконувати накази, трактуються як замах на національну свободу, і тільки збільшують шанси успішної аґітації тих невідповідальних українських діячів, котрі цю аґітацію ведуть уже на протязі декількох місяців не в інтересах свободи й революції. Виявляється також, що в Київській військовій окрузі, крім мене, командуючого військами, мається для части військ друга влада, — невідповідальний Ґенеральний Комітет, — і згода між обома владами тепер, як видно, психольоґічно неможлива, бо, завдяки тому, що українізація війська, наперекір певній вказівці міністра Керенського, велася мимо якоїб-то не було моєї участи, шляхом часткових дозволів, дававшихся й дающихся Ставкою, то військовим міністром, я являюсь одиноким ворогом українізації, що стоїть поперек постанов других представників правительственної влади, а тому все незадоволення певних кол, керуючих українізацією військ, направлено проти мене. Саме з моєю особою, а не з російською правительственною владою сполучена уява про опір українізації й саме проти мене, а не взагалі проти політики російської військової влади ведеться широка аґітація.

„Тому я дозволю собі висловить упевненість, що з моїм уступленням і призначенням нового командуючого військами, відносно якого невідповідальні керуючі кола, в особі Ґенерального Комітету й Військові Українські Ради, не зможуть вести тої кампанії, яку ведуть проти мене тут, і в українізованих частинах, може прийде до заспокоєння, і українські частини признають владу цього начальника, як визнають її другі частини військ округи. І, значить, одною з причин, що вносять безпорядок у військові части, буде меньше.

„Рахую потрібним додати, що до останнього часу у військових частинах не було жадного національного тертя, і якіб не були ці части, міцні чи слабі, але вони були однородні. Між тим, так звана українізація військ внесла в части їх ворожий тон в міжнаціональні відносини, погрожуючи розвалити військові части, як бойові одиниці.

„Не маючи можливости взяти на себе відповідальности за наслідки такого національного роседнання, бо я був ворог українізації, визнаючи її не своечасною, але був у цьому відношенню самітним, я не можу залишатися на посаді командуючого військами і прошу звільнити мене та замінити особою, проти котрої немає тут, серед військових, застережень. Це, можливо, послабить кривду українізації й дасть можливість пройти їй більше безболізно".

Такий останній рапорт цього революційного сатрапа-адміністратора, що сівши у крісло бувших ґенерал-ґубернаторів „Юго-Западнаво Края", гадав продовжувати їх політику задушення всього живого, національного, самобутнього в цьому немосковському краю.

„Революційна" його льоґіка, цього репрезентатора віднощення „общерусской" революційної демократії до національностей „недержавних" не допускає гадки, що не українізація розбила „однородность" частей армії, а навпаки, відсутність тієї однородности, що прикривалося всенівелюючим „русскій", „Россія", породило ту, ненависну всім централістам „українізацію армії".

Нація, що усвідомила себе, що стала на шлях національного відродження, не могла залишити забутим, загубленим, в широкім бруднім „російськім" морі — армії, свій цвіт, своїх активніщих синів. Вона не могла залишати їх там далі умирати, калічитись і нівечитися безіменними, віддаючи своє життя й славу своїм же гнобителям.

Українізація армії не явилась ділом рук „безответственних людей", а повстала як наслідок задізної льоґіки розвитку українського національного відродження. Лише засліпленим московським централізмом (одним з яскравих виразників цих індивідумів був Оберучев), здавалося, що можна український національний стихійний рух затримати, приглушити, або навіть одтяти в одній його части, від цілого, а особливо в такій важливій як армія.

Усі їх заходи стримання цього руху, спроби використання його в своїх цілях збереження „Велікой Россії", або притягнення взагалі його на службу чужих йому ідеалів, та гостра боротьба з ним, коли цього доконати не вдавалося, привели лише до внесення в орґанізованість його певної анархії, дезорґанізації, зайвого напруження. Це зрештою до певної міри й не дало можливости українському рухові досягти поставленої ним мети — консолідації всіх чинників української національности й витворення однолитої нації.

Виявивши повну нездібність до керування в себе державним орґанізмом, навіть нездібність до керування революційними масами, „русская демократія", зметена крівавим демаґоґами, кинулася шукати захоронки й можливости боротися за свої ідеали до тієї-ж України, якій сама всіми силами, всією своєю істотою перешкаджала зорґанізуватися, Україна впала також в ту прірву, значну частину якої вирила московська демократія. Доля над московською демократією жорстоко помстилася, позбавивши її можливости знайти на Україні підтримку своїм визвольним змаганням зпід крівавого панування большевиків.

Звертає увагу в рапорті Оберучева досить легке, я-б сказав, навіть необдумане оперування „безответственностю" Ґенерального Комітету, Всеукраїнської Ради військових Депутатів і взагалі провідників українського національного руху. Тут встає питання, чому „общерусскія" революційні орґанізації, майже всі складені з представників лише партій, або часто зовсім невияснених груп, являються „ответственними", а українські, складені зїздами делеґатів безпосереднє від самих широких мас народу, є „неответственния"? Чому Київський „Савет Рабочих і Салдатскіх Депутатов", складений з представників невеликої частини військ і робочих його району є „ответственний" на стільки, що сам Оберучев підлягав йому й булоб досить одного вислова натяку на недовіря його до Оберучева, як останній негайно полетівби з свого високого „атветственнаво поста". „Савет" цей в очах Оберучевих був не тільки ответственним, а й „правомочним" вирішити всі справи Київської округи, а то й всієї України. В той самий час Всеукраїнський Військовий Ґенеральний Комітет і Всеукраїнська Рада Військових Депутатів, що обрані всеукраїнським Військовим зїздом, на якому були делеґати від українських військових зо всіх армій і просторів бувшої Росії; були для панів Оберучевих „не ответственними". Це мабуть лише тому, думаючи по пански, що „пан знає ліпше від свого раба, що останньому треба й пан відповідає за добробут свого раба", а російська демократія, всі „русскія", без винятку політичних переконань, стану, віку й полу, завжди дивилися на „недержавния народності" як на своїх рабів.

(Дальше буде).

*) Цього не сталося, а скінчилось звичайним погрозливим начальственним жестом Оберучева, при свідомости повного свого безсилля. — В. К.

БАРАБОЛІ МАЮТЬ У СОБІ ОТРУЮ.

Бараболі, як звісно, не є літніми, але осінним овочем. Колиж бараболя не зовсім достигла, має в собі субстанцію, зв. соляніном, шкідну для людського організму. Щоби цей солянін унешкідливити, добре є кинути до води, в якій варяться бараболі, кілька зерен кміну. Таксамо треба робити з бараболями, викопаними завчасу осеню, бо такі бараболі мають у собі дуже багато соляніну. Порадно є також не пити ніяких зимних напитків безпосередно після зїдження бараболь. Передусім не слід тоді пити води.

ЖАРТИ.

Теж джаб.

— Здається, з Югославії приїхали?

— Так, а що?

— Та в парляменті в Білгороді постріляно Радіча й інчих Хорватів.

— І що-ж?

— Кажуть, великі заворушення.

— Ну, значить для русских офіциров джаб буде. Будуть помагати Сербам бити рідних братів-Хорватів.

—o—

Дбають.

— Советська влада воліє молоді талани, не так, як буржуї.

— Як саме?

— Старих інжинірів розстрілює, а молодих ставить на їх місце. Хай процвітають.

—o—

Поважна думка.

— Ну, а коли ти женишся?

— Як буду мати що найменше міліон!

— Чумуж то так?

— Щоб було чим заплатити жінці при розводі.

Зібрав Василь Шкода.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Повідомляється всіх членів Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 1-го липня, в годині 1-ій пополудни, в гали Укр. Православної Церкви під ч. 1944 W. Erie St. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Кирило Січевський, предс.; Антін Семчук, кас.; Яким Новосад, секр.

КОРОВИ ОСВІТЛЮВАНІ КВАРЦОВИМИ ЛЯМПАМИ.

Німецька Клінічна Ґазета повідомляє, що останніми часами роблено проби з освітлюванням коров кварцовими (кремінними) лямпами, щоби пізнати стан їх здоровля і склад молока передовсім щодо скількости вітамінів. Порівнання молока освітлюваних коров (які задля ліпшої контролі кормили поживою без вітамінів) із молоком неосвітлюваних коров (які зате кормили поживою обильною у вітаміни) виказало, що молоко насвітлюваних коров було богате в протирахітичні складники, себто було добрим ліком проти кривухи (англійської недуги). Зате молоко неосвітлюваних коров, хоч їх відживлювано добре, показалось зовсім невідповідним проти рахітизму.

КИТАЙСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Гріш то добрий слуга, але небезпечний пан.

Хто позичає, щоби будувати, той будує, щоби продавати.

Хто зменшає свої потреби, той богатіє.

І цісар має бідних свояків.

Є двох добрих людей на світі: один уже помер, а другий ще не народився.

Заки наймеш хату, звідайся про сусідів.

Розумні мущини є рідко гарні, гарні жінки понайбільше нещасливі.

Ліпші добрі сусіди, ніж далекі свояки.

Маю лиш одного справжнього ворога — себе самого.

Не говори зле про нікого, коли напевно не знаєш. Колиж знаєш, то спитайся: чому я це говорю?

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви, надіслані до Обєднання в місяцю квітні 1928 р.).

Мілвокі, Віс. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103 У. Н. С., зібрало на засіданню на страйкуючих майнерів $12.00

Лонг Біч, Н. Й. д. Б. М. переслав на оборону невинно засуджених на смерть 1.00

Гемтремк, Міш. д. Білик переслав від Василя Гаркавого на страйкуючих майнерів 1.00

Ню Йорк, Н. Й. Прихід з концерту в память Шевченка 232.50

Джерзи Сіті, Н. Дж. д. Зубрид на оборону невинно засуджених 3.00

Вустер, Масс. д. Зазуляк переслав на оборону невинно засуджених Українців 10.00

Нюарк, Н. Дж. Коляда на Інвалідів, зібрали члени Тов. ім. Ів. Гонти, від. Нар. Помочі 32.32

Нюарк, Н. Дж. д. Павлишин переслав на оборону невинно засуджених 1.00

Рачестер, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367 У. Н. С., зібрало на мітінгу на поводян 11.56

Рачестер, Н. Й. На страйкуючих майнерів зложило Тов. Запорожська Січ, від. 367 У. Н. С. 15.00

Ню Йорк, Н. Й. З панахиди по пок. Бесарабовій переслала Січ ім. Бесарабової на оборону невинно засуджених на смерть борців 16.65

Клівленд, О. Члени Бр. св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. С., на невинно засуджених на смерть ..12.50

Сиракюз, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39 У. Н. С., жертвувало з каси на страйкуючих майнерів. Переслав секретар д. Фетич 25.00

Майнерсвил, Па. о. Добротвор переслав замісць святочних желань на старокраєві цілі 5.00

Пасейк, Н. Дж. Тов. Укр. Січ, від. 182 У. Н. С., в Кліфтон, Н. Дж., зібрало на невинно засуджених на смерть 8.95

Тамс, В. Ва. д. Магув на невинно засуджених на смерть 1.00

Шікаго, Ілл. д. П. Жовнірчак переслав на Рідну Школу в краю $10, на Рідну Школу в Америці $10, а на невинно засуджених $4. Разом 24.00

Кемдон, Н. Дж. Зібрано дрібними жертвами $5 на Шевченковім Святі дня 8. квітня 1928 на оборону невинно засуджених на смерть, передав д. Грицей 5.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. В канцелярії У. Н. Союза і Свободи зложили Великодну Писанку замісць святочних желань слідуючі: По $15: Т. Грицей, С. Ядловський, В. Левчик, Л. Мищуга (в рівній части на: Рідну Школу, невинно засуджених на смерть і на страйкуючих майнерів). По $10: Р. Слободян, І. Каштанюк і О. Ревюк (по $5 на манерів, $3 на невинно засуджених, $2 на Рідну Школу). По $6: П. Маційовський (в рівній части на Школу, майнерів і невинно засуджених). По $5: В. Бобрів (по $2 на Школу і невинно засуджених, а $1 на майнерів). По $2: О. Стеткевич і В. Кедровський на Рідну Школу, а А. Списик на страйкуючих майнерів і Рідну Школу. Разом 107.00

Перт Амбой, Н. Дж. о. М. Лисяк замісць святочних желань на Рідну Школу 2.00

Ню Йорк, Н. Й. Замісць святочних желань: К. Лисюк $5, М. Радик $2, а по $1: Д. Галичин, Е. Ляхович, С. Дембіцький. Разом 10.00

Рачестер, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36 У. Н. С., зібрало на страйкуючих майнерів $111.00. Переслала жертву пані Олексин. 111.00

Менвил, Н. Дж. Збірка для страйкуючих майнерів від Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 349 У. Н. Союза 11.65

Амстердам, Н. Й. д. Михалюк переслав від Івана Каці $2 на сироти 2.00

Линден, Н. Дж. д. Ковальчик переслав $5 на Школу, страйкуючих майнерів і на невинно засуджених замісць святочних желань 5.00

Нюарк, Н. Дж. д. Каськів переслав на Рідну Школу від Укр. Кат. Церкви св. Івана Хрестителя 20.40

Бріджпорт, Па. Укр. Кат. Церква св. Петра і Павла зложила на невинно засуджених 15.00

С. Дірфілд, Масс. д. Журавель переслав по половині на Укр. Інвалідів і невинно засуджених від Укр. Громади, збірка в церкві на поклик о. Двуліта 19.15

Литл Фалс, Н. Й. д. Скаськів переслав жертву на майнерів $1, на невинно засуджених $1 і на Школу $1 замісць святочних желань. Разом 3.00

Елмайра, Н. Й. д. Г. Левуш переслав на народні цілі замісць святочних желань 1.00

Елизабет, Н. Дж. На оборону невинно засуджених зложили по $5: о. Кінаш і Марія Кінаш 10.00

Байон, Н. Дж. о. Захарко переслав збірку на Рідну Школу $10, а на оборону невинно засуджених $12.43 як писанку. 22.43

Джерзи Сіті, Н. Дж. д. Стеткевич переслав на політичних вязнів 1.00

Перт Амбой, Н. Дж. д. Гаврилів переслав на Рідну Школу $10, на Інвалідів $5 і на оборону невинно засуджених $5. Разом ..20.00

Гемтремк, Миш. Члени Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза зложили як народний податок на оборону невинно засуджених 22.86

Минтз Ранс, Па. д. Кіналь переслав $2 членську вкладку до Тов. Просвіти, $1 на Рідну Школу і $1 на народний податок 4.00

Ютика, Н. Й. Збірка в церкві св. Петра і Павла на Рідну Школу, переслав д. Гарматюк $10.28

Перт Амбой, Н. Дж. Бр. Василія, від. 168 У. Н. С., зложило на мітінгу на страйкуючих майнерів 6.65

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ Параньки Мишко з села Заблоці, пов. Броди, Гал. Маю для неї лист з краю у важній справі; мешкала перше у Філаделфії, Па., Хтоби про неї знав, або вона сама, нехай повідомить на адресу: 146-7
JOHN PASHKEWICH,
1014 Rivington St., Roselle, N. J.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, старший віком, пошукує посади; знає добре учити і управляти хором, уряджувати представлення і учити в школі діти, посаду може обняти від 1-го вересня с. р., або й сейчас. Котра парохія потребує дякоучителя, прошу голоситися на адресу: Paul Lozinsky, R. F. D. 1, Box 88, Sellersville, Pa. 145-6

ДО ВИНАЙМУ ПУЛ-РУМ

в Домі Укр. Роб. Торговельної Спілки, бизнес вироблений около девять літ. Охочі нехай голосяться до заряду Спілки, 59 BEACON STREET, NEWARK, N. J. 145-7

ХТО З УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ має дві кімнаті до винайму на два місяці, не далеко стації, зволить зголоситися до: 146-7
WILLIAM CHARNEZKY,
128 — 2nd Ave., New York City.

НА ПРОДАЖ КЕНДИ, ЦИГАР І СТЕЙШЕНЕРИ ШТОР.

Добрий інтерес, бизнес старий 20 літ і добре вироблений. Голоситися під ч.: 146-53
595 — 3rd AVE., BROOKLYN, N. Y.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ фарма 136 акрів землі і ліс, дім на дві родини, вода в хаті і на дворі, 20 штук худоби, пара коний, 150 курий, вся потрібна до фарми машинерія, два автомобілі, продається по причині незгоди спільників. Голоситися листовно чи особисто до: Mr. J. BORYS, Box 13, Plainfield, Conn. 146-7

НА ПРОДАЖ фарма в стейті New York, коло великих міст, в дуже гарнім положенню, при стейтовій дорозі, 5 хвиль ходу до міста, колії чи фабрик. Фарма 82 акрів, з того 15 доброго ліса, земля чорна, рівна і без каміння, своя ріка і сад, дуже гарні будинки, сайло, вода в будинках, електричне освітлене, дім на 8 кімнат, 12 штук гарної рогатої реґістрованої худоби, 2 коні, кури, качки і 4 свині; всяка машинерія до фарми, громозводи на будинках. Ціна за все $7,500, готівкою $2,500 і по $100 річно. Без агентів. Голоситися до: P. OLEJNIK, 428 Howe Ave., Passaic, N. J. 144-0

СПРОДАМ свою 70-акрову фарму, з нього 15 акрів грубого ліса, вартости $3000; спродаю через не згоду в спілці; фарма ціла засіяна і обсаджена весною, земля чорна, рівна і без каміння, ріка, сад, нові будинки, двофамілійний дім, електричне освітлене у всіх будинках, всіляка нова машинерія до фарми, 5 коров, 2 молоді коні, 4 свині і богато дробу. Миля до міста, колії і фабрик, великий прихід зі сеї фарми, довгу нема. Ціна за все $6,300, готівкою $2,500 решта на легкі сплати. Голоситися до властителя: H. SYROTIUK, R. F. D. 2, Broadalbin, N. Y. 144-50

НА ПРОДАЖ фарма 90 акрів чистої землі та грубий ліс, дім 12 кімнат, велика баня, 5 других будинків, 2 коні, 14 штук худоби, сад, трактор, машина що косить і сама вяже збіже, машина друга до кукурузи косить і вяже, машина що сіє всяке збіже, машина що сіно дає на фіру, машина до сайла, машина до саджения кукурузи і другі машини находяться на фармі; 3 милі до міста, пів милі до школи. Ціна фарми після згоди. Продається по причині, що нема кому робити. Маю більше фарм до вибору, дешеві і дорожші. Голоситися до: Joe Salyk, R. F. D. 7, Rome, N. Y. 144-7

Гриць Васько.

НЕВИННА КРОВ

(Оповідання з минулої війни).

В повітрі було надзвичайно тихо й тепло, не дивлячись навіть на великі темно-сині клубки хмар, котрі, ніби по черзі, кожну хвилину насувались на сонце. Але набігав вітрець і, здавалось, прояснював ясно-блакитне небо, проганяючи хмарки. Сонце вже почало спускатись до заходу. До вечера було ще далеко.

— Се-б напитись трохи!

Так говорив верхівець, спиняючи свого сірого коня насупроти біленької хатки, яка тут же виднілась у гущавині вишневого садку. Шлях, по котрому їхав верхівець, прямував поуз сієї хатки і простягався до самої Теребовлі.

Не встиг промовити верхівець, як з хатки похапцем вийшла молодиця. Побачивши її, він відразу підрівняв попруги сідла, та і сам себе трохи обсмикнув, щоб більш-менш здаватись войовничим. Одягнутий був він у темного кольору сорочку, московський кашкет і обвішаний був всякими ремінними торбинками з паперами. Се останнє й свідчило, що се скоріще якийсь військовий для доручень, ніж справжній вояка.

Завів балачку з молодицею, яка підбадьорила нашого верхівця; на коні він уже сидів не похилий, як перше, а більш струнко. Та і кінь стояв трохи напружено, завдяки натягнутим поводам, які дійсно примушували коня басувати.

— Будуть хотіли водички напитись? — спитала молодиця, наближаючись до нього.

— Коли ваша ласка, то не відмовте, — відповів верхівець, показуючи свої білі зуби, що ясно відділялись від замазаного лиця.

Через кілька хвилин він уже держав обіруч величезного глечика і пив воду. Відвів від рота, переводив дух і знову починав пити. Спорожнивши глечик, верхівець хотів далі рушати, як тут до нього заговорила молодиця:

— А як ся маєте в службі?

Темні її очі якось здивонано обдивляли його постать.

— Та і мій десь у наших служить, але вже більше року нічого не знаю про нього.

Очі її неначе більше поширились, вона ніби зітхнула важко і підборіддя її дріжало. Глядючи на її похмуре обличчя, можна було сподіватись, що вона ось-ось заплаче.

— Я раяла би не їхати сим шляхом, бо кулі можуть зустрінути; так небезпечно тепер у нас тут.

Знову ніби веселіще говорила молодиця, показуючи на захід рукою, куда простягався шлях. Вона показала на якісь три хатки, які заледви були помітні на обрію і раяла верхівцеви прямувати поуз них.

Подякувавши як найщиріще, наш верхівець рушив на показані йому хатки.

Не довго прийшлось йому шпорнювати свого коня, як виразно виплили перед ним три хатки. Коли їхав шляхом, йому не трапилась ніяка перепона, а коли наблизився чисто в рівень з хатками, він помітив, що тут щось коїлось. Припинив коня і зліз, щоб оглянути сі оселі, але зразу у вічі кидалось, що у двох хатках ніхто не мешкав, бо дуже міцно були забиті кватирки вікон, а на дворі поріс величезний бурян. Третя хатка була трохи дальше і тут помічались деякі сліди життя.

Хоч тут і жив хтось, але трудно було бачити живу людину, бо навкруги було мертво; тільки на погрібі сидів і вив рябий пес, та кітка дряпала свої кігті об щаблі драбини під хатою. Привязавши коло воріт коня, верхівець почав оглядати оселю.

Бух... Почувся занадто великий вибух, після якого задріжало все на землі. Рябий пес завив ще голосніще.

Незабаром висунулись ізза горба великі кольони війська, простуючи по пашнях прямо до хаток. То у великій метушні відступало російське військо на схід. Де-не-де можна було запримітити, як невеличкі купки людей ховались тут же у бурянах. А далі удруге дався чути сильніший вибух. То був зірваний міст під Теребовлею. Відразу заляскали кулемети. Якраз супроти хаток знову висунулась чимала купа людей: се була якась дуже відважна розвідка. На переді ішов, як видно, офіцир, розмахуючи голою шаблюкою. Побачивши їх, верховець трохи ніби повеселішав, бо ще з ранку ніде не зустрічав своїх. Далі спитав:

— А яка се буде частина, господин прапорщик?

— Что значит „яка"? Аль Галичанин-то сам? Чаво тебе, что розєзжаєш тут под носом?

Так відповів на запитання верхівця рижий прапорщик і з купи почувся реґіт. Верхівець вирішив на далі чекати.

— Чай-би молочка-то спросіть ваше господін прапорщик?

Сунувся з гурту білявий Москаль і тут же почав відчіпати ворота, які були заперті.

Але тут же вмить він кілька разів вдарив по воротах кольбою. На таке грюкання вийшла з хати одна старенька баба, а за нею і молода дівчина, видно її дочка; але остання лишилась на порозі, тоді як стара баба йшла проти білявого Москаля.

— Чаво по днях запіраешся? — крикнув білявий. — Єсть-лі у тебя молоко?

— Нема, людочки! — уже більш трусливим голосом відповіла баба, зупиняючись серед двору.

— Аль-баби-то іспужался, вот салдат! — донісся з боку великий реґіт.

— Так значіт нет?! — крикнув й тут же вмить поклав рушницю на ворота.

Баба з криком підняла вгору руки.

— І баби-то боїться?

Не встиг сказати молодий, рижий прапорщик, як білявий випалив з рушниці. Вибух відразу розніся навколо. Баба впала. А розвідка з лементом, реготом направилась далі.

— Ай-да наші, вот так Вологодци!... — доносились вигуки з відходячої розвідки.

Коли баба впала на землю, до неї вмить з криком підбігла дівчинка. Вона обхопила руками дріжачий труп матері і дико кричала. Труп матері не довго тріпотався; розправився, стрепенувся ще раз і завмер на віки...

Сонечко тимчасом схилялось зовсім до заходу. Воно так приязно кидало прощальні проміння на сі три хатки. Живо підкрадавсь і вечір. Стало тихо і порожно. І тільки одна жива постать лежала ниць над трупом і гірко, гірко плакала.

Наш верхівець також зник за останніми, побачивши страшну людську жорстокість, яка в його очах облила зелену траву невинною кровю.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

LITTLE JULIUS SNEEZER — BY BAKER

THAT SHO'AM SOME PONY YO' HAVE THERE!
YES INDEED!
THAT GROCERY MAN MUST SHO'LY VALUE YO' BOTH!
YOU BETCHA HE DOES!
WHY JUST LAST WEEK THE BOTH OF US TOOK SICK!
AND THEY DOCTORED THE PONY, BUT THEY JUST DOCKED MY PAY!